

Beleid zonnepanelen op monumenten in de gemeente Kapelle en in het beschermd dorpsgezicht van Wemeldinge

Inleiding

Zonne-energie en zonnepanelen staan sterk in de belangstelling, ook binnen de gemeente Kapelle. Al in 2012 heeft de gemeenteraad van Kapelle randvoorwaarden vastgesteld waarmee mogelijkheden zijn gecreëerd om ook op gebouwen die zijn aangewezen als monument en binnen het beschermd dorpsgezicht, zonnepanelen aan te brengen.

Sinds 2012 is er veel veranderd. En hoewel het beleid op dat moment als vooruitstrevend kon worden gezien, voldoet het in de praktijk van vandaag regelmatig niet meer. Er is een maatschappelijke behoefte aan meer ruimte voor zonnepanelen en toepassing van het huidige beleid staat dat te vaak in de weg. Daarom zijn de randvoorwaarden uit 2012 in deze beleidsnotitie herzien.

De kern van het nieuwe beleid is: *Zonnepanelen meer toestaan waar dat kan en blijven uitsluiten waar dat moet*. Dat betekent:

- Het accepteren van zonnepanelen als onderdeel van het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Kapelle
- Het beperken van de verstoring van het dakbeeld in een monumentale omgeving als het beschermd dorpsgezicht
- Het centraal stellen van aandacht voor de soort, ordening, maat en locatie van panelen
- Bij verwijdering van panelen deze zonder beschadiging aan het dak weghalen (reversibele plaatsing)
- Alleen in benoemde gevallen panelen volledig uitsluiten.

Zonnepanelen op niet-monumenten en buiten beschermde gezichten

Zonnepanelen, geplaatst op daken van niet-monumenten en gelegen buiten beschermde stads- en dorpsgezichten, zijn in veel gevallen vergunningsvrij. Deze criteria zijn vastgelegd in het huidige Besluit omgevingsrecht en de toekomstige Bruidsschat van de Omgevingswet.

Toetsinstructie

Dit beleidskader bestaat achtereenvolgens uit de volgende toetsingscriteria:

- 12 algemene uitgangspunten die altijd van toepassing zijn voor het plaatsen van zonnepanelen op (rijks- en gemeentelijke) monumenten en voor alle panden in een beschermd dorpsgezicht.
- Toetsingscriteria voor het beschermde dorpsgezicht.
- Toetsingscriteria voor alle gemeentelijke en rijksmonumenten in de gemeente

12 algemene uitgangspunten voor het plaatsen van zonnepanelen

De volgende algemene uitgangspunten gelden altijd bij het plaatsen van zonnepanelen op monumenten in de gemeente en op alle panden in het beschermd dorpsgezicht:

1. In alle situaties wordt in beginsel de kap van het hoofdvolume zo veel mogelijk gemeden. Mogelijkheden kunnen worden gezocht op het achtererf, op onderschikte (platte) daken of daken van aan- en bijgebouwen. Voor particulieren zijn in sommige gevallen collectieve zonnedaken en dergelijke een oplossing voor verduurzaming.
2. Zonnepanelen worden (reversibel) boven op de dakbedekking geplaatst. Wanneer zonnepanelen op een later moment worden verwijderd wordt het ongeschonden dakvlak weer zichtbaar.
3. Zonnepanelen op schuine daken worden vlak tegen en in dezelfde hellingshoek als het dakvlak geplaatst.
4. Zonnepanelen worden in een rechthoekige vorm gelegd. Getrapte, onderbroken of asymmetrische vormen (bijvoorbeeld rond dakramen en dakdoorvoeren) zijn niet toegestaan.
5. Bij meerdere zonnepanelen op één dakvlak worden de panelen allemaal in dezelfde richting geplaatst (alle panelen horizontaal of verticaal).
6. Het toepassen van verschillende formaten, typen en fabricaten zonnepanelen op één dakvlak is niet toegestaan.
7. Zonnepanelen worden geheel in een donkere matzwarte kleur uitgevoerd. Blauwe panelen en panelen met zilverkleurige randen zijn niet toegestaan.
8. Kabels en leidingen mogen niet zichtbaar gemonteerd zijn aan de buitenzijde van gebouwen.
9. Omvormers en andere bijbehorende installatieonderdelen worden aan de binnenzijde van gebouwen geplaatst.
10. Zonnepanelen aan gevels of in voortuinen zijn niet toegestaan.
11. Voor aanvragen voor zonnepanelen op monumenten of in beschermd stads- en dorpsgezichten dient in vele situaties een vergunning te worden aangevraagd, en dienen altijd beoordeeld te worden door de commissie ruimtelijke kwaliteit.
12. Los van deze algemene uitgangspunten zijn nog nadere criteria voor het beschermd dorpsgezicht en een aparte set criteria voor monumenten van toepassing.

Criteria voor zonnepanelen in het beschermd gezicht

Kenmerken van het beschermd dorpsgezicht:

De woningen rond de kerk en aan de Dorpsstraat liggen allemaal binnen het beschermd dorpsgezicht van Wemeldinge. In het eerste deel staan, inclusief de kerk, 4 panden die aangewezen zijn als monument. In de Dorpsstraat ligt dat aantal op 17.

Er is een grote diversiteit in gevelvormen die wisselend in één tot twee bouwlagen voorkomen. Kenmerkend voor de gevels zijn de wisselingen in goothoogte, kaprichting en kleur (afwisselend aardgekleurde en lichte tinten). Daarnaast is het nog zeer gave dakenlandschap van voornamelijk rode keramische pannen dat vanaf de straat goed zichtbaar is kenmerkend voor de Dorpsstraat.

Uitgangspunten: zonnepanelen toestaan waar dat kan, en blijven uitsluiten waar dat moet, uitgaand van de waarden van het beschermd dorpsgezicht.

Zonering: het beschermd gezicht is opgedeeld in twee zones: A en B. Deze indeling is opgesteld op basis van de waarden van het beschermd dorpsgezicht en de mate van verstoring van het dakvlak.

Toetsingscriteria: zonnepanelen dienen altijd te voldoen aan de 12 algemene uitgangspunten zoals hiervoor aangegeven. Voor rijks en gemeentelijke monumenten gelden de toetsingscriteria op pagina 7. Voor panden zonder monumentenstatus in het beschermd dorpsgezicht gelden de volgende criteria ingedeeld in de twee zones.

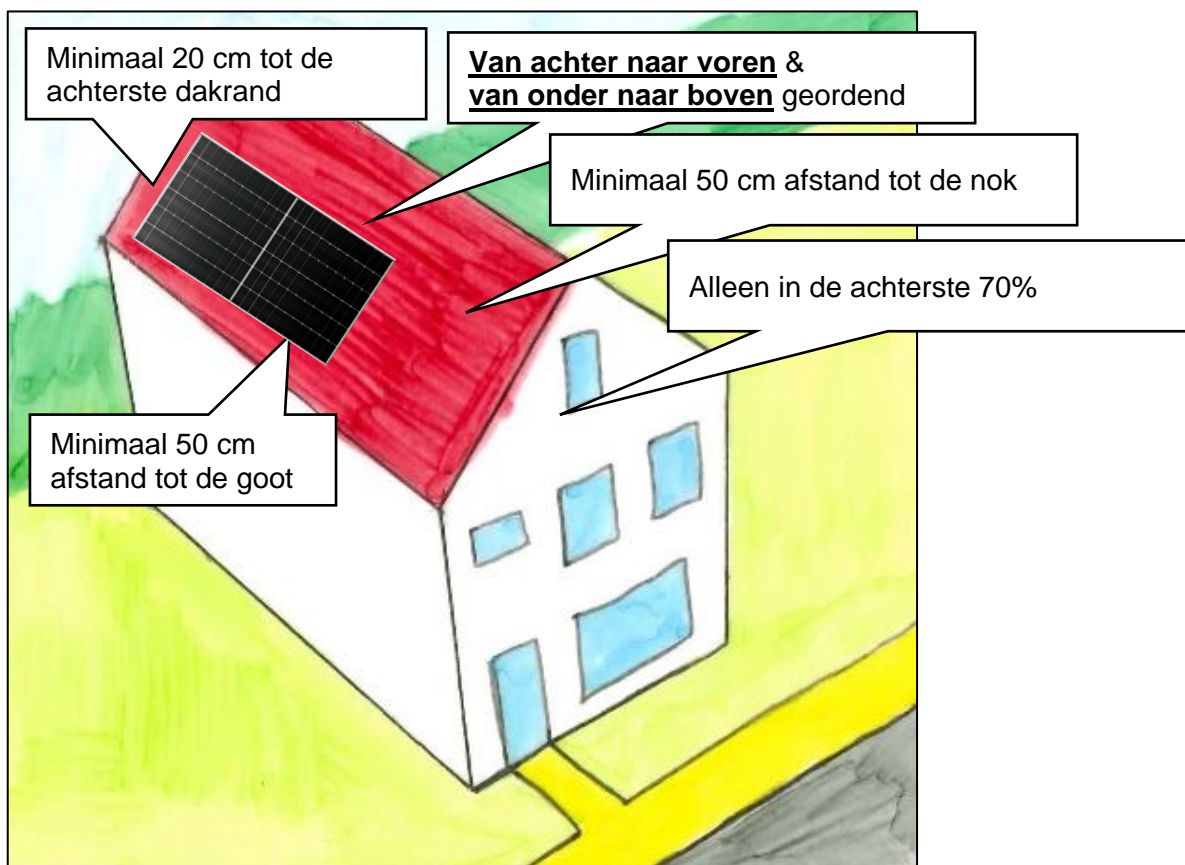
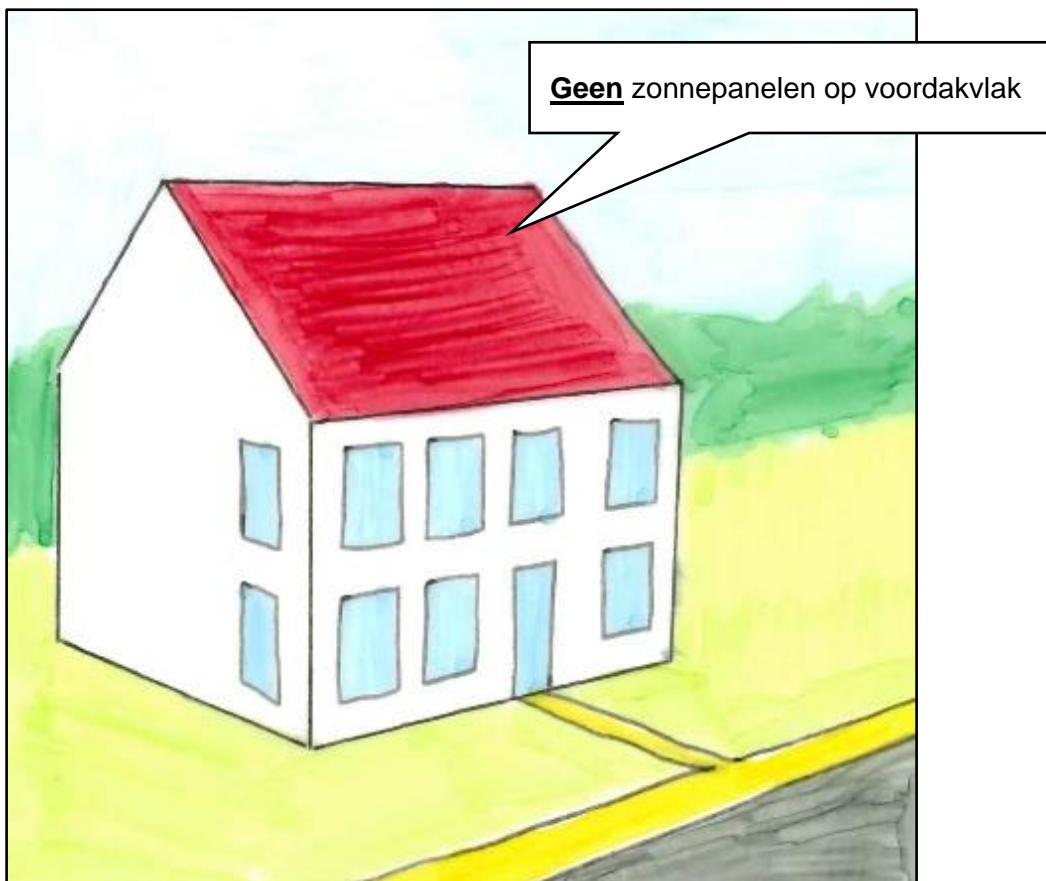

Zone A. Bebouwing in de eerste linie: de hoofd- en/of bijgebouwen grenzen aan de straat

- a. Zonnepanelen op het voordakvlak evenwijdig met de straat zijn niet toegestaan.
- b. Zonnepanelen op dwarskappen (de nok van het dak haaks op de straat) zijn toegestaan, wanneer de panelen niet grenzen aan een (markante) straathoek¹, onder de volgende voorwaarden:
 - a. De panelen zijn **van achter naar voor** geordend.
 - b. De panelen zijn **van onder naar boven** geordend.
 - c. De panelen zijn alleen in **de achterste 70%** van het dakvlak geplaatst.
 - d. Minimaal 50 cm afstand houden tot de goot.
 - e. Minimaal 50 cm afstand houden tot de nok.
 - f. Minimaal 20 cm afstand tot de achterste dakrand.
 - g. Minimaal 20 cm afstand houden tot bestaande dakdoorbraken (dakkapel, schoorsteen, etc.).
- c. Zonnepanelen op het achterdakvlak zijn vergunningsvrij, alleen als de panelen niet gekeerd zijn richting het openbaar gebied.
- d. Zonnepanelen op het achterdakvlak die wel gericht zijn naar het openbaar gebied, zijn met vergunning toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - a. De panelen zijn in **de onderste helft** van het dakvlak geplaatst.
 - b. Minimaal 50 cm afstand houden tot de goot.
 - c. Minimaal 50 cm afstand houden tot de nok.
 - d. Minimaal 20 cm afstand tot de dakrand.
 - e. Minimaal 20 cm afstand houden tot bestaande dakdoorbraken (dakkapel, schoorsteen, etc.).
- e. Zonnepanelen op platte daken (van hoofd- of bijgebouwen en dakkapellen) zijn toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - a. Het gebouw is minimaal twee bouwlagen hoog.
 - b. De afstand van de zonnepanelen tot de dakrand is minimaal 1 keer de hoogte van de panelen.
- f. Zonnepanelen op samengestelde kappen, mansardekappen of andere bijzondere kapvormen vragen om een maatwerkoplossing en overleg met de Commissie ruimtelijke kwaliteit.

¹ Dit betreft panden die gelegen zijn op een hoeklocatie waardoor de dwarskap ook duidelijk zichtbaar is vanaf het openbaar gebied. Het gaat hier niet om de steegjes tussen de Dorpsstraat en de Zuidelijke- en Noordelijke Achterweg, maar om duidelijke hoeklocaties waar er in feite sprake is van een pand met twee voorgevels.

Zone B: Bebouwing in de derde linie: hoofd- en bijgebouwen op grotere afstand van de straat, achter de bebouwing in de eerste en tweede linie

Voor de gebouwen die achter het hoofd- en/of bijgebouw liggen, of op grote afstand van de straat zijn gesitueerd zijn meer mogelijkheden voor zonnepanelen. Wanneer het pand geen monument betreft, is het toegestaan om het dakvlak (van dwarskappen, langskappen en platte daken) te bedekken met zonnepanelen, onder de volgende voorwaarden:

1. Minimaal 20 cm afstand houden tot de goot, nok, achtergevel en bestaande dakdoorbraken (dakkapel, schoorsteen, etc.).
2. Bij platte daken is de afstand tot de dakrand minimaal 1 keer de hoogte van de zonnepanelen.

Criteria zonnepanelen op rijks- en gemeentelijke monumenten

In de gemeente zijn er 46 rijksmonumenten en 16 gemeentelijke monumenten. Voor de monumenten in de gemeente gelden een eigen set toetsingscriteria. Deze regels gelden ook voor de monumenten binnen de grenzen van het beschermde gezicht. Voor monumenten is altijd een omgevingsvergunning noodzakelijk.

Bijzondere gebouwtypen

Monumenten met een unieke cultuurhistorische of architectuurhistorische waarde zijn niet altijd geschikt voor zonnepanelen. Mede gelet op de belangrijke precedentwerking dienen aanvragen voor monumenten daarom altijd aan de erfgoedcommissie te worden voorgelegd. Daarbij gaat het om gebouwtypen als molens, kerken, historische waterhuishoudingobjecten, grote solitaire villa's en kerkhoven. Deze gebouwen/ensembles kunnen om uiteenlopende redenen uitgesloten worden van plaatsing van zonnepanelen.

Zonnepanelen op rijks- en gemeentelijke monumenten

1. Zonnepanelen op het dakvlak gericht naar openbaar gebied (van alle kapvormen) zijn niet toegestaan, met uitzondering van het bepaalde onder 3d.
2. Zonnepanelen op dwarskappen (nok haaks op de straat) zijn niet toegestaan, wanneer de panelen grenzen aan een markante straathoek (hoekpanden) of zichtbaar zijn vanuit het openbare gebied. In andere gevallen zijn zonnepanelen op dwarskappen (nok haaks op de straat) mogelijk onder de volgende voorwaarden:
 - a. De panelen zijn **van achter naar voor** geordend.
 - b. De panelen zijn in **de onderste helft** van het dakvlak geplaatst.
 - c. De panelen zijn alleen in de **achterste deel/ 50%** van het dakvlak geplaatst.
 - d. Minimaal 50 cm afstand houden tot de goot.
 - e. Minimaal 50 cm afstand houden tot de nok.
 - f. Minimaal 20 cm afstand tot de achterste dakrand.
 - g. Minimaal 20 cm afstand houden tot bestaande dakdoorbraken (dakkapel, schoorsteen, etc.).
3. Zonnepanelen op het achterdakvlak zijn met vergunning toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - a. De panelen zijn **van achter naar voor** geordend.
 - b. De panelen zijn **van onder naar boven** geordend, met name in de onderste helft van het dakvlak geplaatst.
 - c. De panelen bestrijken:
 - **Maximaal 70%** van de breedte van het dakvlak als het dakvlak niet naar het openbaar gebied is gekeerd.
 - Minimaal 50 cm afstand houden tot de goot.
 - Minimaal 50 cm afstand houden tot de nok.
 - Minimaal 20 cm afstand houden tot de dakranden.
 - Minimaal 20 cm afstand houden tot bestaande dakdoorbraken.
 - d. Indien het achterdakvlak wel naar het openbaar gebied is gekeerd vraagt dit om een maatwerkoplossing die in overleg met de Commissie ruimtelijke kwaliteit wordt bepaald.
4. Zonnepanelen op platte daken (van hoofd- en bijgebouwen) zichtbaar vanuit het openbaar gebied zijn toegestaan onder de volgende voorwaarden:
 - a. Het gebouw is minimaal twee bouwlagen hoog.
 - b. De afstand van de zonnepanelen tot de dakrand is minimaal 1 keer de hoogte van de panelen.
5. Zonnepanelen op samengestelde kappen, mansardekappen of andere bijzondere kapvormen vragen om een maatwerkoplossing en overleg met de Commissie ruimtelijke kwaliteit.

Nadere eisen voor rijks- en gemeentelijke monumenten

(niet van toepassing op beschermde stads- en dorpsgezichten)

1. Alternatieve, monument sparende oplossingen dienen ook onderzocht te zijn.
2. De dakconstructie moet het geheel kunnen dragen zonder versterkingen. Het dak moet zich in technisch goede staat bevinden.
3. Eventuele wijzigen van de kap moeten minimaal zijn, en op de plantekening zijn aangegeven. Dit betreft onder meer: constructieonderdelen, leidingdoorvoer en details van afdichting en doorbrekingen dak, opstelplaats overige installaties (bijvoorbeeld boiler). De bevestigingspunten van de zonnepanelen moeten zoveel mogelijk overeenkomen met de bestaande constructie.
4. Het plan moet zich uitspreken over het onderhoud aan de zonnepanelen, en de kap, en de voorzieningen daarvoor inzichtelijk maken. Hierbij wordt gedacht aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het monument voor onderhoud.